

Notitie ongewenst gedrag

Reden voor deze notitie: helaas zijn er in de sportwereld vervelende voorvallen geweest van ongewenst gedrag en dat is niet alleen beperkt tot seksueel grensoverschrijdend en ontoelaatbaar gedrag maar betreft ook pesten, uitsluiting en ander gedrag wat maakt dat sporters zich niet thuis voelen of gaan voelen bij een club. Als bestuur is er besloten om hier een richtlijn over te maken voor de bestuursleden, trainers, begeleiders en andere vrijwilligers en ook de spelers. Dit met het doel iedereen een idee en houvast te geven wat gewenst en niet gewenst is en waar men zich dan kan melden. De gevolgen voor een slachtoffer zijn groot (geen plezier meer in hun sport en eventueel psychische en fysieke problemen). Ook voor de vereniging kunnen de gevolgen groot zijn.

Een veilige sportomgeving

De taak van de trainer en het bestuur gaat verder dan de sportbeoefening. Je bent (mede)verantwoordelijk voor de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van je sporters. Ook de ouders willen dat hun kinderen hun sport kunnen beoefenen in een veilige omgeving waar ze zich op hun gemak voelen. Daarom is het van belang dat je je als trainer bewust bent van situaties die het plezier in de sport ernstig kunnen bedreigen.

Dat gebeurt door aandacht te hebben voor een open en positieve atmosfeer en door duidelijke afspraken over omgangsvormen te maken. Dit is belangrijk omdat daardoor bijvoorbeeld ongewenste omgangsvormen minder kans krijgen, bespreekbaar zijn en snel kunnen worden aangepakt.

De jeugd

Het is nooit hun schuld. Als hij of zij het niet wil, is de ander altijd fout hoe onschuldig het ook lijkt. Het gaat om de jeugd, die bepaalt wat hij of zij oké vindt. En dat is niet voor iedereen hetzelfde. De sporter is de enige die weet wat hij of zij wel en niet goed vindt. En daar moet iedereen naar luisteren. De teamgenoten, de coach, de trainer, iedereen. Als de sporter wordt lastiggevallen, moet de vereniging daar iets aan doen. Daarom zijn er regels afgesproken met de trainers en begeleiders. Er zijn gedragsregels en zij moeten zich daaraan houden. Die afspraken zijn er voor de veiligheid van de sporter. Hij of zij moet zich veilig kunnen voelen en niet worden lastiggevallen op de club of tijdens een trainingskamp. Het belangrijkste is dat er niets gebeurt dat de sporter niet wil. Als je wordt lastiggevallen op de sportclub vind de sporter het misschien heel moeilijk om er iets van te zeggen. Toch is het belangrijk om dat zij dit wél doen. Misschien heeft degene die de sporter lastigvalt niet eens door hoe vervelend het voor die sporter is. Als hij of zij dat zegt, dan zal degene

die je lastig valt waarschijnlijk 'sorry' zeggen, en het niet meer doen. Maar soms helpt praten niet, of is de sporter bang om voor zichzelf op te komen.

Maar zorg dat de sporter er niet mee blijft zitten! Als je iets te horen krijgt zorg dat de sporter zo snel mogelijk dit aan iemand kan vertellen als je dat zelf niet bent! Laat het dan vertellen aan iemand die door de sporter wordt vertrouwd. Zijn of haar vader of moeder bijvoorbeeld. Of een vriend of een vriendin. Of iemand op de club. Als iemand anders ook weet wat er gebeurt, kun je er samen iets aan doen. En als de sporter het zelf niet durft kan die ander het vertellen of doorgeven.

Grenzen

Wat 'gewenst' en 'ongewenst' is, verschilt per persoon. De een lacht mee met dubbelzinnige grappen, de ander voelt zich er behoorlijk ongemakkelijk onder. Wat voor de een bemoedigend klopje is, kan een ander opvatten als een vervelende en onnodige aanraking.

Een veel minder 'grijs gebied' is seksueel misbruik. Die term wordt gebruikt als volwassenen seksuele handelingen verrichten met kinderen onder de zestien jaar. We spreken ook van misbruik als het slachtoffer- ongeacht zijn of haar leeftijd - een afhankelijke positie heeft ten opzichte van de pleger. Vaak begint grensoverschrijdend gedrag met een 'onschuldig' voorval, een grap of een verdwaalde hand.

Welke risicofactoren zijn er:

1. **Afhankelijkheid;** Als trainer is het daarom belangrijk altijd een professionele afstand te bewaren.
2. **Machtsverschil;** Er is altijd sprake van een machtsverschil tussen pleger en slachtoffer. De macht van de groep tegenover de eenling kan leiden tot pesterijen of intimidatie Maar ook leeftijd en positie bepalen de machtsverhoudingen, zoals die tussen trainer en sporter. In een vereniging moet je denken aan: bijvoorbeeld leeftijd (volwassene tegenover kind), positie (trainer tegenover sporter) of getal (groep tegenover kind).
3. **Ambitie;** Sporters zijn het meest kwetsbaar als zij het spel leuk en belangrijk vinden. Als trainer zul je die grenzen voor jezelf dus in die situatie nog duidelijker moeten vaststellen.
4. **Kwetsbaarheid;** Plegers kiezen vaak een slachtoffer uit dat niet al te sterk in de schoenen staat, of weinig steun van anderen heeft.

Signalen

Gedragsveranderingen zijn een duidelijk signaal dat er iets aan de hand is. Soms het kan gewoon een 'dipje' zijn, maar ook het gevolg van vervelende ervaringen. Sommige kinderen vertellen ook dat er iets gebeurt dat ze niet prettig vinden. Andere kinderen geven weer signalen via lichamelijke klachten. Omdat ouders meestal deze signalen als eerste zien of horen zullen ouders eventueel naar u toe komen. Het is van belang dat u dergelijke signalen serieus neemt en in een gesprek met het kind en de ouders onderzoekt wat er aan de hand is. Dit is natuurlijk ook de verantwoordelijkheid van de sportvereniging en daarom is het van belang zo snel mogelijk het bestuur te informeren.

Wat kunt u als ouder doen?

Als ouder kunt u een actieve rol vervullen bij het voorkómen en vroegtijdig signaleren van seksuele intimidatie. Dat kan door met uw kind te praten over zaken als lichamelijk contact en het in dat verband voelen en stellen van eigen grenzen.

Daarnaast kunt u door actief betrokken te zijn bij de sportactiviteiten van uw kind en de sportvereniging uw bijdrage als ouder leveren aan een veilig klimaat en de juiste omgangsvormen.

Wat kun jij als trainer of begeleider doen en wat kan het bestuur doen?

Ten eerste is het belangrijk dat je de 'risico's van het vak' kent en dat je je verantwoordelijkheden als trainer of begeleider serieus neemt.

Dat betekent:

- **Bespreekbaar maken**
- **Op de agenda zetten**
- **Bevorderen van de openheid**

Door:

- Aandacht te besteden aan omgangsvormen en grenzen in intimiteit tussen trainer en sporter.
- De machtspositie van de trainer kan worden verkleind door meerdere trainers aan een sporter of team toe te wijzen.
- Een open cultuur binnen de vereniging leidt ertoe bij dat sporters in een vroeg stadium kunnen en durven praten over intimidatie. En nooit te denken dat het aan de sporter/sportster ligt, zorg dat diegene niet bang is en dat je voor aansteller of leugenaar wordt uitgemaakt.
- Maak in ieder geval zo snel mogelijk aan de pleger duidelijk dat je niet van zijn gedrag of opmerkingen gediend bent, en dat het moet ophouden. Als dat niet helpt, kun je er het beste over praten met een vriend of vriendin, teamgenoot of iemand anders in de vereniging en die eventueel vragen contact op te nemen met het bestuur als jij het zelf te confronterend vindt.
- Probeer samen op een rijtje te krijgen wat er gebeurt en wat je zou kunnen doen om de situatie te doorbreken.

Welke gedragsregels zijn er;

1. **Veilige omgeving:** De trainer/begeleider moet zorgen voor een omgeving en een sfeer waarbinnen de sporter zich veilig kan voelen.
2. **Waardigheid:** De trainer/begeleider laat de sporter in zijn waarde.
3. **Pesten:** De trainer/begeleider laat de sporter in zijn of haar waarde en kleineert de sporter op geen enkele wijze of maakt de sporter belachelijk waardoor hij/zij zich onprettig of ongemakkelijk voelt.
4. **Seksuele intimidatie:** De trainer/begeleider onthoudt zich van elke vorm van (machts)misbruik of seksuele intimidatie tegenover de sporter.
5. **Seksueel misbruik:** Seksuele handelingen en seksuele relaties tussen de trainer/begeleider en de jeugdige sporter tot zestien jaar zijn onder geen beding goorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.

6. **Aanraking:** De trainer/begeleider mag de sporter niet op een zodanige wijze aanraken dat de sporter en/of de trainer/begeleider deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren.
7. **Intimiteiten:** De trainer/begeleider onthoudt zich van (verbale) seksueel getinte intimiteiten via welk communicatiemiddel dan ook.
8. **Privéruimte:** De trainer/begeleider zal tijdens training, wedstrijden en reizen gereserveerd en met respect omgaan met de sporter en met de ruimte waarin de sporter zich bevindt, zoals de kleed- of hotelkamer.
9. **Bescherming:** De trainer/begeleider heeft de plicht - voor zover in zijn vermogen ligt - de sporter te beschermen tegen schade en (machts)misbruik.
10. **Tegenprestaties:** De trainer/begeleider zal de sporter geen (im)materiële vergoedingen geven met de kennelijke bedoeling tegenprestaties te vragen.
11. **Naleving:** De trainer/begeleider zal er actief op toezien dat deze regels worden nageleefd door iedereen die bij de sporter is betrokken. Indien de trainer/begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragsregels zal hij de daartoe noodzakelijke actie(s) ondernemen. De actie kan zijn de persoon aanspreken en (in alle gevallen) het bestuur informeren.
12. **Verantwoordelijkheid** In die gevallen waarin de gedragsregels niet (direct) voorzien, ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de trainer/begeleider in de geest hiervan te handelen en het bestuur te informeren.

De vereniging heeft twee vertrouwenspersonen aangesteld die onafhankelijk van het bestuur werken. De contactgegevens staan in de Shuttletalk vermeld en op de website.

Voor sporters, trainers, begeleiders, ouders en bestuur is er de mogelijkheid om bij vragen contact op te nemen met een telefonische contactlijn van de NOC-NSF **0900 202 5590** (werkdagen van 8 tot 22 uur en op zaterdag van 12 tot 16 uur).

Ook heeft de NOC-NSF een vertrouwenspersoon aangesteld. Vertrouwenspersonen voor slachtoffers zijn er voor iedereen: voor sporters, trainers, begeleiders en dus ook voor jou als het jezelf overkomt. Wanneer je zelf wordt beschuldigd van seksuele intimidatie of misbruik kun je ondersteuning en advies krijgen van een vertrouwenspersoon voor beschuldigten. Hier kun je ook terecht met vragen en twijfels over je eigen gedrag of dat van een collega-begeleider.